

Pravidla živnostenského podnikání

Živnostenský řád,
živnostenské úřady a
inspekce

Obsah přednášky

- Přijetí živnostenského řádu v českých zemích a jeho obsah
- Instituce spojené s živnostenským podnikáním
- Situace československé ekonomiky po roce 1918

Institucionální předpoklady pro rozvoj podnikání v 19. století

- V důsledku revolučního tlaku byly i v Rakousku provedeny politické a správní reformy
- V roce 1848 bylo zrušeno poddanství, což usnadnilo stěhování pracovních sil z venkova do měst
- Změnila se i správní struktura (vznikla ministerstva a byly ustaveny okresy)

Přijetí živnostenského řádu

- První **živnostenský řád** byl přijat v roce 1859 v západní části monarchie (v Uhrách odlišná právní úprava)
- Šlo o soubor pravidel regulujících živnostenské podnikání
- Po novelizacích zůstal v platnosti i po vzniku ČSR

Povinnosti živnostníků podle živnostenského řádu

- Patřilo mezi ně ustanovení o otevírací době, o přesčasové práci, o nedělním a svátečním klidu, o podmínkách výchovy a práce učňů, o bezpečnosti práce apod.
- Živnostenský řád nijak nezasahoval do rozsahu výroby a služeb, odbytu a cen zisků

Ustanovení týkající se zaměstnanců

Novelizace z roku 1885 zaváděla maximální pracovní dobu (11 h.), nedělní klid a prohlubovala ochranu práce dětí a žen.

Živnostenské úřady

- Projednávaly žádosti zájemců o živnostenské podnikání a udělovaly živnostenská oprávnění
- Měly rovněž právo v případě porušení podmínek toto oprávnění odejmout
- Fungovaly jako součást sítě okresních úřadů

Živnostenské inspekce

- Prováděla přímou kontrolu živnostenského podnikání, neměla výkonnou moc
- Živnostenští inspektoři měli hodnotit sociální postavení zaměstnanců, dodržování hygienických a bezpečnostních podmínek, technický stav pracoviště

Obchodní a živnostenské komory

- Byly založeny už v polovině 19. století jako poradní orgány ministerstva průmyslu, obchodu a živností.

Živnostenská společenstva

- Byla ustavena jako ochranné a podpůrné organizace živnostníků a sdružovala zpravidla jeden nebo několik příbuzných oborů, ve sféře obchodu jejich funkci zastávala **obchodní grémia**

Vznik ČSR a jeho ekonomické aspekty

Výchozí stav
československé
ekonomiky a podnikání
po roce 1918

Československo v letech 1918-1938

Stav československé ekonomiky po roce 1918

- V ČSR zůstalo po vzniku samostatného státu zůstalo **asi 60 % průmyslové produkce bývalého Rakouska-Uherska**
- Od rozvinutých zemí se republika lišila vyšším podílem zemědělství a nedostatečně rozvinutou terciární sférou

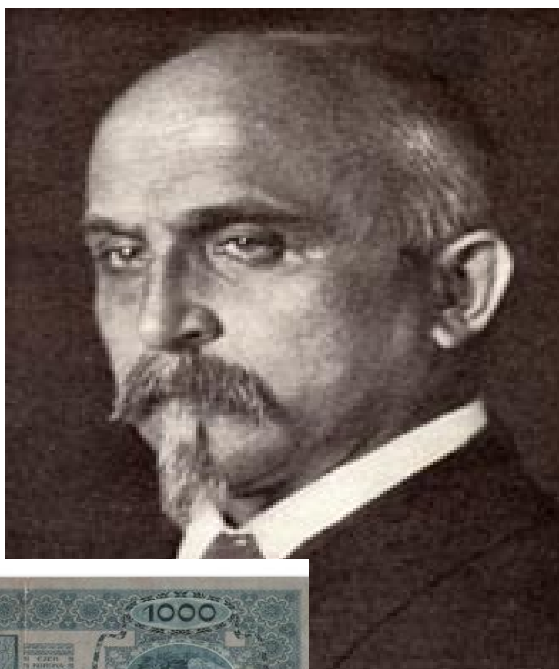
Specifika čs. ekonomiky po vzniku samostatného státu

- Po rozpadu rozsáhlého rakousko-uherského vnitřního trhu posílila **orientace na export**
- Ekonomickou úroveň ovlivňovaly rozdíly mezi západní a východní částí nového státu

Výchozí situace českého podnikání

- Rozvoj českého podnikání limitovala zpočátku slabá kapitálová základna (před válkou vlastnili národnostně čeští podnikatelé jen čtvrtinu až třetinu akciového kapitálu v českých zemích)
- Pro české vlastníky bylo typické převažující zastoupení v rámci malého a středního podnikání
- Čeští podnikatelé měli málo zkušeností s mezinárodním obchodem

Měnová reforma

Rakousko-uherské koruny byly okolkovány a poté byly měněny za československé koruny v poměru 1:1. Část měněných peněz byla zadržena jako nucená státní půjčka

Nostrifikace podniků a pozemková reforma

Podle nostrifikačního zákona z roku 1919 měly být na území ČSR přeneseny podniky, jež zde působily, ale jejichž sídla se nacházela v zahraničí

Pozemková reforma byla provedena na základě zákonů z let 1919/1920 Záboru a přerozdělení podléhala půda o výměře 150, resp. 250 hektarů. Měla se týkat 3,6 milionů hektarů půdy

Shrnutí

- V souvislosti s politickými a správními reformami v Rakousku se od poloviny 19. století utvářely institucionální předpoklady pro rozvoj podnikání
- Československou ekonomiku po roce 1918 charakterizovaly mj- rozdíly mezi západní a východní částí země, relativně vyšší podíl zemědělství i orientace na export
- V prvních letech existence československého státu byla přijata opatření, která měla posílit hospodářskou samostatnost ČSR